

Svjetski dan slobode medija

MARIO BAJKUŠA, Forum za slobodu odgoja

RAZINA/RAZRED	srednja škola
CILJ/EVI	Obilježiti Svjetski dan slobode medija. Povezati važnost slobode medije s kvalitetom demokracije.
ISHODI	SŠ.HJ.A.3.4. Učenik piše upućivačke i raspravljačke tekstove u kojima ostvaruje obilježja funkcionalnih stilova u skladu sa svrhom teksta i željenim učinkom na primatelja. PG.C.1 Učenik procjenjuje i promiče zaštitu i razvoj ljudskih prava te sudjelovanje građana u razvoju demokratskih odnosa. SŠ.ETK B.1.2. Doprinosi rješavanju problema iz područja društva. IKT.C.5.2. Učenik samostalno i samoinicijativno provodi složeno pretraživanje informacija u digitalnome okruženju. GOO.A.5.1. Aktivno sudjeluje u zaštiti i promicanju ljudskih prava.
PREDMETI	Hrvatski jezik, Politika i gospodarstvo, Etika, Povijest
MPT	Uporaba IKT-a, Građanski odgoj i obrazovanje, Održivost
LITERATURA IZVORI	IMDB.COM (2020) The Post (2017). URL: https://www.imdb.com/title/tt6294822/ United Nations (2020) World Press Freedom Day. URL: https://www.un.org/en/observances/press-freedom-day/background Wikipedia (2020) The Post (film). URL: https://en.wikipedia.org/wiki/The_Post_(film) Wikipedia (2020) New York Times Co. v. United States. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/New_York_Times_Co._v._United_States Odluka o objavi Opće deklaracije o ljudskim pravima. "Narodne novine - Međunarodni dio" broj 12/09. URL: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/međunarodni/2009_11_12_143.html Ustav Republike Hrvatske. "Narodne novine" broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.

TIJEK AKTIVNOSTI

Na početku aktivnosti, upoznajte učenike s temom aktivnosti te započnite razgovor o tome što im znači sintagma “sloboda medija”. Možete provesti i anketu putem odgovarajućeg digitalnog alata tako da upitate učenike koliko se slažu s tvrdnjom **“Sloboda medija je iznimno važna za demokraciju.”** Skala može biti od 1 = “uopće se ne slažem” do 5 = “u potpunosti se slažem”.

Potom učenike upoznajte sa **Svjetskim danom slobode medija** koji se obilježava 3. svibnja.

Ukratko:

*Svjetski dan slobode medija obilježava se od 1993. godine kad ga je proglasila Glavna skupština Ujedinjenih naroda. Cilj obilježavanja ovog dana je podići svijest o važnosti slobode medija te podsjetiti vlade na njihovu dužnost da poštuju i podržavaju pravo na slobodu izražavanja koje je sadržano u članku 19. Opće deklaracije o ljudskim pravima iz 1948. Članak 19. Opće deklaracije o ljudskim pravima kaže: **“Svatko ima pravo na slobodu mišljenja i izražavanja; to pravo uključuje slobodu zadržavanja mišljenja bez uplitanja i slobodu traženja, primanja i širenja informacija i ideja putem bilo kojeg medija i bez obzira na granice.”***

Kako bi se ostvarila sloboda medija i izražavanja potrebno je ispuniti nekoliko kriterija poput:

- *zakonskog okruženje koje omogućuje stvaranje otvorenog i pluralističkog medijskog sektora;*
- *političke volje da se podrži medijski sektor i vladavine zakone kako bi se zaštitio medijski sektor;*
- *zakona koji osiguravaju pristup informacijama, posebno informacijama u javnoj domeni;*
- *i potrebnih vještina medijske pismenosti među korisnicima medija da kritički analiziraju i sintetiziraju informacije koje dobivaju kako bi ih koristili u svom svakodnevnom životu i kako bi mediji odgovarali za svoje postupke.*

*Sloboda izražavanja i medija jamči se i Ustavom Republike Hrvatske koji u članku 38. kaže: **“Jamči se sloboda mišljenja i izražavanja misli. Sloboda izražavanja misli obuhvaća osobito slobodu tiska i drugih sredstava priopćavanja, slobodu govora i javnog nastupa i slobodno osnivanje svih ustanova javnog priopćavanja. Zabranjuje se cenzura. Novinari imaju pravo na slobodu izvještavanja i pristupa informaciji. Jamči se pravo na pristup informacijama koje posjeduju tijela javne vlasti. Ograničenja prava na pristup informacijama moraju biti razmjerna naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju te nužna u slobodnom i demokratskom društvu, a propisuju se zakonom. Jamči se pravo na ispravak svakomu komu je javnom viješću povrijeđeno Ustavom i zakonom utvrđeno pravo.”***

Potaknite učenike na raspravu o tome što misle kakvo je stanje slobode medija u suvremenom društvu, s kojim se izazovima susreće sloboda medija i izražavanja, te kakvo je stanje slobode medija u Hrvatskoj.

Potom uputite učenike u zadatak:

*Neka učenici pogledaju film **“The Post” (2017.)** redatelja Stevena Spielberga u kojem glavne uloge igraju Meryl Streep i Tom Hanks. Radnja filma je prati objavu pentagonskih dokumenata u američkim novinama **“The Washington Post”** kojima su 1971. otkrivena istina o Vijetnamskom ratu. Pentagonski dokumenti predstavljaju niz službenih dokumenata*

američkog ministarstva obrane koji su procurili tako što ih je vojni analitičar Daniel Ellsberg dostavio novinarima. Objava ovih dokumenata popraćena je i sudskim postupkom o kojem je odlučivao i Vrhovni sud SAD-a u slučaju *New York Times Co. v. United States*. Vrhovni sud SAD-a je presudio u korist novina smatrajući kako su mediji tu da služe građanima, a ne vladarima (“*The press was to serve the governed, not the governors.*”).

Zadatak za učenike:

Učenik treba napisati dvije kartice teksta (3600 znakova s prazninama).

*Učenik treba u tekstu objasniti zašto su važni dokumenti koji su objavljeni u novinama, identificirati i navesti argumente za i protiv objavljivanja tih dokumenata kako su spomenuti u filmu, argumentirati slaže li se ili ne s odlukom o objavljivanju odnosno s odlukom suda te se osvrnuti na rečenicu s kojom film završava “*The press was to serve the governed, not the governors.*”*

Učenik treba dostaviti uredno oblikovani tekst u odgovarajućem digitalnom formatu do određenog datuma.

PRIJEDLOG VREDNOVANJA

	NEDOVOLJNO	DOBRO	ODLIČNO
Učenik/ica je dostavio/la tekst na vrijeme i u određenom formatu.			
Učenik/ica je dostavio/la tekst veličine od 3600 znakova s prazninama.			
Učenik/ica je dostavio/la tekst kojim ima uvod, središnji dio i zaključak.			
Učenik/ica je objasnio/la važnost dokumenata koji su objavljeni u novinama.			
Učenik/ica je identificirao/la i naveo/la argumente za i protiv objavljivanja dokumenata.			
Učenik/ica je argumentirao/la svoje (ne)slaganje s odlukom novina i Vrhovnog suda.			
Učenik/ica je argumentirano objasnio/la svoj osvrt na rečenicu na kraju filma.			